

www.jollibread.com

© 2020, Vicent Borràs

© D'aquesta edició:

2020, Santillana Infantil y Juvenil, S. L. i Edicions Voramar, S. A.

València, 44. 46210 Picanya (València)

Telèfon: 96 159 43 90

ISBN: 978-84-16666-49-2

Depòsit legal: M-26535-2020

Printed in Spain – Imprés a Espanya

Primera edició: febrer de 2021

Directora de la col·lecció:

Maite Malagón

Editora executiva:

Yolanda Caja

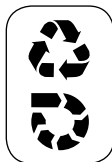
Direcció d'art:

José Crespo i Rosa Marín

Projecte gràfic:

Marisol del Burgo, Rubén Chumillas, Julia Ortega,

Álvaro Recuenco i Laura Ruiz

Les matèries primeres utilitzades en la fabricació d'aquest llibre són reciclables i compleixen àmpliament amb la normativa europea de sostenibilitat, economia circular i gestió energètica.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Si en necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment, adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org).

EL TEMPS

d'Aïla

VICENT BORRÀS

jolibre

*Dimecres 11 de març de 2020, l'OMS qualifica com
a pandèmia els brots infecciosos per coronavirus.
Tota la resta és una ficció dedicada a totes les víctimes
d'aquest temps i també a les persones que han patit
i pateixen un confinament ocult.*

Els de sempre

Aila acaba d'arribar de l'institut. Sap que alguna cosa s'ha trencat entre els amics, com una copa fina de vidre. Ja del tot irreparable. La mare, a pesar de ser dimecres, que acaba prompte, encara no ha arribat perquè tenia reunió d'última hora, i el pare no torna a casa mai abans de les tres i mitja. Està rabiosa. Enfadada. Està que bull. No ha dit tot el que voldria haver dit i això encara la fa empenyar-se més. Sempre li passa igual. És després, ja en el repòs domèstic, quan pensa que els hauria pogut contestar això i allò altre. No li venen mai en el moment oportú les paraules que toquen. És una d'aquelles lleis no escrites.

—Martina no ha canviat. Qui heu canviat sou vosaltres! Martina és la mateixa, què més fa Martí que Martina? Però, i vosaltres? Digueu-me: sou els amics que déieu que éreu? —això és el que els hauria d'haver dit—. Sou els amics de sempre?

Sempre arriben tard les paraules. És després quan ixen, com ara que està a casa. Enfadada. Rabiosa. Empenyada. Està que bufa. De la trencadissa que s'ha fet hui al pati de l'institut, no sap si n'eixirà alguna cosa de

profit. Ho dubta. La trencadissa no ha sigut només figurada, perquè també ha tingut una part real. De resultes de la discussió, sense arribar a les mans però quasi, sí que hi ha hagut una miqueta de gresca i algú del grup de xics, en el moment de màxima tensió, ha pegat una puntada de peu a un baló que ha eixit disparat. S'ha trencat un vidre d'una finestra que ja estava una miqueta solt. Com que no ha eixit l'autor del xut a la pilota, tot el grup que estava al rogle haurà de pagar-ne les conseqüències.

10 Elvira, la mare d'Aila, i la resta de professors s'han quedat reunits per gestionar els fets. Segur que encara li tocarà a ella pagar per partida triple: per alumna, per filla i per ser filla de professora! Alguns han elucubrat que, a més de la reparació del vidre, els poden caure de sanció alguns dies sense pati. Temen que els implicats en el fets es queden sense l'eixida del dilluns següent amb el tutor per a visitar les falles del poble. És l'activitat prevista i esperadíssima per a l'últim dia de classes abans dels tres dies festius que tindran la setmana vinent.

Però el trencament més irreparable és un altre. Es tracta d'un trencament més subtil, més invisible, però molt més dolorós. Perquè un vidre té recanvi, però unes paraules pronunciades i els fets que fereixen no s'arreglen tan fàcilment. És això el que li dol a Aila. Li dol la reacció d'alguns i d'algunes que es deien amics i amigues, però sobretot li dol en l'ànima el mal que li han fet a Martina, com si li l'hagueren fet a ella mateixa. No anar a la visita de les falles el matí de dilluns amb tots els de la classe acompanyats d'Abelard, el tutor, o quedar-se

alguns dies sense pati... tot això li sap greu; però no és res comparat amb els altres mals. També li sap molt de greu que la mare pugui pensar que ella és una busca-raons i que va muntant gresca a l'institut. Ella, fins ara, amb tot el temps que porta a l'institut, mai no ha tingut cap problema i justament hui...

Aila s'ha esperat que arribara la mare per dinar juntes, com normalment solen fer. Elvira ha estat seriosa durant tot el dinar. No ha sigut fins que no han acabat les postres, que la mare, davant d'una infusió, ha començat:

—I? Què m'has de contar?

Sense abandonar la seriositat, Elvira, mentre es beu a glopets la infusió, s'ha dedicat a escoltar les paraules d'Aila, que han eixit nervioses, entretallades, indignades, inacabades, sentides, però també sinceres. La tronada venia coent-se des de feia setmanes, concretament mesos, des de la tornada de les vacances de Nadal, quan Martina va anunciar que era Martina, no Martí, cosa que tots, o quasi tots, ja tenien claríssim, fins i tot Sarai, Rebeca i Jaume, que són els que fa uns deu o dotze dies van penjar el cartellet al gimnàs: «No volem xics als vestidors de les xiques».

—Al principi, Martina no havia caigut que l'havien penjat per ella i, quan va provar a entrar al vestidor per canviar-se per a la classe d'Educació Física, Jaume li va dir amb la poca gràcia que sempre ha tingut: «Ei, Martinet, que no saps llegir?», assenyalant-li el cartell. Pobra Martina! Va quedar de pedra —Aila s'ha detingut una mica per agafar aire i no esclatar en un plor, es nota en la

tremolor de la veu que allò encara li feia mal—. I a partir d'ací, cada dia ha sigut quan no una cosa, una altra. I hui, en el pati, ja has vist la que s'ha muntat! Jo, mare, no...

—D'acord —l'ha tallada Elvira—. Tu, Aila, ets amiga de Martina des de fa quant de temps?

—De sempre!

—I ara?

—També, és clar! Per què m'ho preguntes?

12 —Perquè és això el que volia sentir-te dir —Elvira fa l'últim glop a la infusió, abans de continuar pensa uns quants segons les paraules, el seu to és conciliador i el ritme, pausat—. I ara, ara més que mai, és quan les amigues de Martina heu d'estar al seu costat. Però heu d'evitar caure en provocacions...

—És que si hi hagueres estat... si hagueres vist com se n'han passat Jaume i Rebeca!

—Jaume i Rebeca! Ja sabia jo que darrere estaven els pares dels bessonets!

—Com? Els pares?

—No em faces cas, coses meues...

Se li ha escapat a Elvira el pensament, s'ha verbalitzat sense ella pretendre-ho. Mai fins ara, la mare ha expressat una opinió sobre els amics o sobre les seues famílies davant seu. Sempre s'ha reprimat. Ara se li ha escapat. Elvira no ha volgut desapropitar el moment per a fer una mena de tutoria amb la filla, o no ha deixat escapar l'oportunitat per a mantindre una conversa de mare amb una filla que va deixant de ser una xiqueta i ja ha de començar a entendre algunes situacions més compromeses, sobretot

ara que se li acaba d'ensorrar el seu univers conformat per les seues amistats; era un món que fins ara no havia patit cap fissura. Elvira ha notat la decepció en els ulls d'Aila. De més menuda, arran del cinqué aniversari de Jaume en què després de felicitar-lo amb un bes es posaren el dos rojos d'una estranya vergonya, solien ferlos broma sobre la seua suposada relació. I això, a Aila, la feia enrabiar. Ara ja no és el temps de les bromes. Ara és el temps de les veritats o el de les diferents arestes de les veritats, li explica Elvira. La veritat amb el temps va completant-se, complicant-se. La veritat, com les persones, creix a l'ombra de les incerteses i de les pors, dels dubtes i de les falsedats, dels interessos i de les percepcions. Amb els anys entrarà en un territori esvarós, amb perills ocults, espills còncaus i convexos, és el laberint de les relacions humanes, cal ser valenta, però alhora vigilar i reflexionar abans de prendre determinacions. I això, el compromís amb la teua veritat i els teus amics, pot tindre un cost, un preu que tard o prompte s'ha de pagar, li ha dit la mare.

La conversa s'ha allargat i s'ha fet tard. Aila ha quedat cavil·losa. El pare s'ha retardat i ha arribat a casa, sense haver dinat, a les quatre de la vesprada tocades.

—M'he quedat sol, Marisa se n'ha anat poc després de les dotze. Se n'ha hagut d'anar a Manises per a arregar Ximo, que tornava hui d'Itàlia. Es veu que no es troba bé i li ha demanat per favor si podia anar-hi, que estava molt cansat... Total que m'he quedat sol a l'oficina i havíem d'acabar hui sense falta uns expedients.

—Vols ensalada, que n’hem fet de sobra?

—Sí. Quina cara fa hui la meua Aila? —li diu mentre es trau els coberts.

—Deixa-la ara que descanse un poquet en la seua habitació que hui ha tingut un matí mogudet, i jo t’ho conte.

14 Aila, amb la decepció dibuixada al rostre, se’n va cap a dins de la casa, al final, on té el seu dormitori. Mira l’espill gran i allargat que li van penjar fa un any i mig. S’hi mira. No mira la brusa, que era nova quan la va estrenar a l’octubre i ja no ho és, o els pantalons, amb els esgarrats ben calculats. Tampoc es fixa en els cabells que no acaben de ser rogencs del tot i que, des de fa un mes, porta solts, un poquet indòmits. No veu el nas, amb una constel·lació de pigues graciosíssimes. No es deté en la boca, que té tendència al somriure, encara que ara té una línia descendent. Es mira els ulls. No és capaç d’apreciar-ne el color, que se li escapa entre el verd, l’ocre i el gris blavós. Es mira els ulls perquè intueix que els ulls són la porta per a entrar dins, on hi ha el seu jo, on viuen tots els seus jo. I prova de conversar amb ells. Amb ella.

Estranya

Aila no sap si està contenta o està trista. No li desagrada anar a l'institut, però ha preferit sempre els períodes de vacances. Els últims dies de classe, els de la setmana passada, la vida entre els corredors, les aules i el pati ha estat molt mogudeta, especialment dimecres quan a l'hora del pati es va trencar el vidre. Però ha sigut decretar-se la suspensió de les classes als instituts i interrompre's també la tensió creada entre amigues, amics i resta de companys de classe. De fet, en els grups de WhatsApp de classe, ja no s'ha tornat a parlar del tema. Ara només corren les peticions d'apunts, d'activitats i els missatges d'ànim. En canvi, el grup «*Els de sempre*», on només estan Lili, Martina, Rebeca, Jaume, Sarai, Bert, Mireia, Quico i ella, està en silenci des del dia de l'esclat al pati. Aila no sap si estar trista o contenta, es troba desunflada. Ara no hi ha classes normals, però tampoc no és festa i per això no acaba d'estar contenta del tot. Sí que és cert que no ha de matinar, com quan cada dia la mare la desperta i li diu: «vinga, cap amunt»; i li costa alçar-se i la mare ha de tornar i repetir-li: «va, vinga,

alça't»; i finalment es veu obligada a deixar el llit quan entra el pare i anuncia: «un ratolí està menjant-se el teu got de llet amb xocolata i cereals». Això que abans li feia gràcia, ara la fa enrabiari; el pare encara no s'ha adonat que ja no és cap criatura! Aquests dies, la mare la deixa dormir fins a les deu del matí, com si fora dissabte. I això sí que li agrada. Però encara hi ha una cosa que li agrada més i això sí que la fa estar contentíssima: el iaio Serafí s'ha mudat a viure amb ells, com a mínim «fins que passe tot això», ha dit la mare.

L'habitació dels jocs ara és el dormitori de Serafí, no vol que li diga ni iaio ni avi, vol que li diga pel seu nom: Serafí. Però la cambra de Serafí continua sent l'habitació dels jocs, ja que ara juguen els dos. I això és fantàstic. A pesar que ja no és cap criatura, li continua entusiasmant jugar amb Serafí. Després de Lili i Martina, ell és el seu millor amic. Després ja van Bert, Mireia i Quico. I també els pares, és clar. Sarai, Rebeca i Jaume, que només una setmana enrere haurien figurat en les llistes anteriors, fins i tot, en el primer, o entre el primer i el segon, ara n'han quedat exclosos. Encara no ha tingut temps per a rumiar en quina casella estan. Potser això ho hauran de decidir ells, ha pensat en algun moment Aila; depèn on se situen ells, els encasellarà ella. «*Els de sempre*», quina paraula *sempre* tan degradada, tan curta de temps. Això, temps... Intueix que, amb el temps, aniran tots resituant-se i trobant el seu lloc, *els de sempre*...

Per tant, si es tenen en compte aquests dos fets (que l'institut està tancat, i per tant no cal matinar, i que

Serafí s'ha instal·lat a casa), Aila hauria d'estar contentíssima. Però no ho està. Tampoc és que estiga trista. No sap com està. En pocs dies s'han acumulat tantes coses que no sap ni com està. Té moments en què es descobreix somrient (són els moments en què juga amb Serafí, sobretot quan li guanya als escacs) i li sap greu, perquè detecta una inquietant brillantor als ulls dels pares, quan la veuen jugant amb el iaio. Alguna vesprada se li fa eterna, després de llegir, després de fer uns deures, després de fer uns exercicis que el pare posa en el Youtube, després de mirar un poc la televisió, després de jugar amb el mòbil i comprovar l'emudiment del grup «*Els de sempre*», després d'ajudar el pare a preparar el sopar, després de bambar per les estances de la casa (la sala d'estar, el despatx, la cuina i la galeria, el seu dormitori, el dels pares, l'habitació de Serafí, els vàters, el balcó, el corredor), després de tot això, encara queden un parell d'hores perquè es faça l'hora de sopar. Trista no. Hui el pare, que se l'ha trobada abstreta davant d'un quadre d'un paisatge mig cubista que sempre ha vist penjat al rebedor, sense voler li ha donat la paraula.

—Aila, no sé com estàs... et trobe, no ho sé... estranya.

—Estranya?

—Sí, no ho sé, distinta, rara... vaja, estranya.

Estranya, es troba estranya. Això és. Així és. És curiós: li fa falta conèixer la paraula *estranya* per a saber què és exactament el que li passa. Se sent estranya des de fa dies. No recorda ara des de quan. Des que va passar allò de Martina? No, realment allò no va ser un fet concret,

aïllat, sinó uns fets, unes paraules, unes actituds. Venia coent-se des d'abans. En canvi, això d'ara ha sigut un pim-pam. Va tornar de l'institut un dijous i divendres els pares ja no la deixaren anar-hi perquè el iaio Serafí havia d'instal·lar-se a l'habitació dels jocs. Aquell dia sí que va ser una festa. Després, pel grup de la classe, va saber que aquell divendres no va anar-hi quasi ningú. La mare també ho havia comentat: que hi havia quatre gats, i la majoria, a l'hora del pati, ja havien abandonat l'institut; que només havien anat per a arreplegar llibres i carpetes dels armariets individuals.

Serafí va arribar amb el pare. Entraren els dos carregats amb un parell de maletes, dues o tres bosses amb les seues coses i l'objecte més preuat de Serafí: l'acordiό. El pare, en descarregar, se'n va tornar al treball i es van quedar Aila i Serafí preparant i reorganitzant el seu espai. De vesprada, mentre els pares i Serafí estaven a la sala d'estar on se'ls sentia parlar per damunt de la veu de la tele, Aila feia els deures d'anglès que li havia passat Lili per WhatsApp.

Cap a poqueta nit, quan els pares estaven a la cuina preparant el sopar, Serafí va cridar Aila que estava avorrida a la sala d'estar.

—Aila, vine, que vull comprovar com estàs de força. Tu podràs portar-me l'acordiό que està damunt del llit? No el tragues de la funda, jo el trauré.

A la mare li va canviar la cara i va llançar una mirada fulminant a Serafí mentre Aila portava l'instrument.

Va començar la festa quan Serafí va desenfundar l'acordiό. Tot i que Aila sempre havia vist l'acordiό a casa

del iaio, poques vegades l'havia sentit tocar, perquè des que uns quants anys enrere havia faltat la iaia Rosa, Serafí havia deixat de tocar-lo o, si més no, de tocar-lo davant de la gent. A Aila se li obriren els ulls com a plats, com si de sobte haguera tornat a la infantesa.

—Aquest és el primer acordió que vaig tindre. Me'l va comprar mon pare quan tenia deu anys. És dels xicotets, és un Hohner de 26 tecles.

—Però jo recorde que, quan era menuda, en tenies un que era roig i molt més gran!

—Bé, sí, allò era el ferrari dels acordions! Era un de 34 tecles però no era tan tan gran, com tu el recordes; el que passa és que tu eres una mocosa i tan menudeta, que et semblava immens. De fet, era més gran que tu en aquell moment! Dels altres que he tingut, me n'he anat desfent. Però, d'aquest, no me'n desfaré mai.

—Toca alguna cosa!

Serafí va mirar discretament la mare. I es va posar a tocar una melodia que Aila no havia sentit mai abans.

—Què és això?

—Una vella cançó, la primera que vaig aprendre.

—Me l'ensenyaràs?

Un silenci d'ocells

20 Tots els dies són iguals. Tots els dies són diferents. Cada matí, Aila ja està dreta a les 10 i, encara amb el pijama posat i els ulls unflats i lloganyosos, després de consultar el mòbil i comprovar el mutisme *de sempre*, apareix per la cuina, on Serafí li fa la mateixa pregunta:

—Et calfe la llet?

Mentre Aila es pren la llet, Serafí està al seu costat i escolta el que la neta ha somniat o bé és ell qui li confia un record dels temps en què ella encara no existia. L'altre dia tornava amb la vella contalla del dia del seu naixement.

—El dia que vas vindre al món no em va despertar el despertador. Encara no havien tocat les set del matí va sonar el telèfon. Era ton pare. «Què passa, Miquel? Imagine que serà important per a telefonar tan prompte?». I va dir: «Home, si vols conèixer la teua neta, hauràs de vindre a l'hospital, perquè la xiqueta ja està per ací». I cap allà que ens en vam anar la teua iaia i jo. Total que, després de mitja hora de cotxe i de buscar i de trobar aparcament, amb la llengua fora ens presentem

a l'hospital. I quan hi arribem, ens diuen que esteu a l'habitació 354, i cap allà que pugem. Quan hi entrem, ens trobem que, gitada al llit i d'esquenes, la mare dormia, i en el bressol del costat hi havia una preciositat. La teua iaia i jo, que no cabíem de felicitat, comencem a fer-li festes, tant que despertem la dona que mig dormia que, en veure'ns, es posà cridar. «Què feu? Vosaltres qui sou!? Què voleu!? Infermers, ràpid!». Total que ens havíem equivocat d'habitació: no era la 354, era la 345, a la mateixa planta tercera però a l'altra ala de l'hospital. Finalment arribem on tu estàs i ens trobem ton pare a la porta que, quan ens veu, ens marmola: «Pareix mentida! Com heu tardat tant?!». Entrem i veiem ta mare que encara estava mig grogui, i jo que m'aboque al bressol i hi veig una poqueta cosa, esquifida, lletja, peluda, amb més pèl que carn... I dic a ton pare: «Xe, Miquel, per açò ens has despertat a Rosa i a mi? Ves, ves i canvia-la ara que encara estàs a temps, Elvira està adormida, no se n'adonarà. Allà en la 354 n'hi ha una altra que és guapíssima». I ja ho veus, no ens va fer gens de cas!

21

Hui, en canvi, Aila, que no ha consultat el mòbil abans d'anar cap a la cuina, ha sigut la que li ha contactat el seu somni sobre un ànec verd que es passejava pel balcó juntament amb un vell quadern de notes amb les tapes roges i blanques. En acabar, com cada matí, han preparat un café a la mare, i Aila en silenci li l'ha entrat al seu despatx des d'on, davant d'una càmera, fa les classes als seus alumnes de 2n de Batxillerat.

—Gràcies, Aila. Vols saludar els...

—Mare! Que vaig amb pijama!

Se senten unes rialles de joves pels altaveus de l'ordinador. La mirada d'Aila vol fulminar la mare.

22 Mitja hora després, Aila ja està dutxada, vestida i a punt per a continuar les seues activitats escolars que la mare de bon matí li ha descarregat i li ha deixat damunt de l'escriptori. Ara està mig enjogassada fent una redacció. No se n'adona però hi ha un fet extraordinari a la seua habitació. No és capaç d'aïllar-lo del tot. Li provoca, sense saber-ho, una calma, però alhora escampa pels quinze metres quadrats del seu dormitori unes pessigolles d'inquietud. És el silenci. Per primera vegada escolta el silenci. Es tracta d'un silenci payoutat per la xiscladissa d'ocells que mai fins ara s'havien sentit per la finestra que dona al desllunat. Aquesta simfonia de silencis estridents potser ha estat des del primer o segon dia, però no ha estat capaç de reconéixer-la fins a hui.

El silenci, que es toca i se sent entre la xiscladissa d'ocells, sembla que s'ha traslladat als grups del seu mòbil. Pensa en Martina. Intenta buscar quin és el primer record que en té i és incapaç d'aïllar un moment, una imatge, una anècdota. Martina hi ha estat sempre, com el sol o com la lluna. De la guarderia van passar a l'escola i de l'escola ho feren a l'institut. Després de fracassar en la recerca d'un instant que es puga considerar un inici, prova de precisar en quin moment Martí començà a ser Martina, i l'empresa encara li resulta més impossible.

Busca al seu dormitori les fotos de grup de la classe. Les ordena cronològicament: des de la primera, on són pràcticament de tan criatures uns bebés, fins a la de l'últim curs de l'escola, a tocar ja de la preadolescència. Imposible determinar ací hi ha Martí al seu costat i ací hi ha Martina. Això sí, sempre, en totes totes està al seu costat. Sempre. Vol enviar-li un missatge, un que diga: «Ei, estic ací, al teu costat!». I li envia una desena de fotos amb la successió cronològica de les imatges que resumeixen part de la seua existència. La resposta de Martina arriba de seguida en forma de *selfie* amb la llegenda: «Sempre juntes i sempre estupendes!». El seu somriure és interior i s'incorpora al silenci del dormitori.

I justament ara, que Aila ha trobat l'explicació a l'estranya banda sonora que s'ha instaurat al seu hàbitat, un nou element auditiu s'hi incorpora, procedent de l'habitació del costat.

A l'habitació del costat, on abans jugava sola i ara de tant en tant fa alguna partida d'escacs amb el iaio, hi han instal·lat un televisor. Serafí segueix dia a dia les diferents rodes de premsa que fan els qui manen o l'equip de tècnics que ara mana més. Després l'apaga i es posa a llegir amb un fil suau de música. L'únic que no li agrada de Serafí és la música avorrida que de tant en tant escolta.

—Música clàssica —li diu, com si amb això volguera explicar les raons que la fan avorrida.

Una mitja hora abans que el gendre vinga de treballar (els dies que li toca anar en el nou sistema de torns

que han establert) ho deixarà per posar-se a preparar el dinar. Aila s'hi afegirà com si anara convidada a una festa.

En eixe moment, més o menys, la mare acabarà les classes, tancarà l'ordinador, acabarà de corregir i encara haurà d'atendre alguns correus. Si acaba prompte, acudirà a la cuina on Serafí i Aila traginen entre plats i paelles.

24 Hui Miquel ha vingut i a la cara portava escrit el titular d'una notícia. Una mala notícia.